

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 2.5.2007
COM(2007) 162 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o izvajanju akcijskega načrta za okoljske tehnologije (2005–2006)

[SEC(2007) 413]

SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Poročilo o izvajanju akcijskega načrta za okoljske tehnologije (2005–2006)

(Besedilo velja za EGP)

Znanstveni dokazi so prevladali: sprememba podnebja predstavlja resno globalno grožnjo in zahteva takojšen globalen odgovor... če ne bomo ukrepali, bi lahko skupni stroški podnebnih sprememb narasli na 20 % BDP ali več, povečalo pa bi se lahko tudi tveganje podnebnih sprememb¹

Sternovo poročilo iz leta 2006

Človeška dejavnost Zemljo obremenjuje v tolikšni meri, da sposobnosti njenih ekosistemov za vzdrževanje prihodnjih generacij ne moremo več jemati za samoumevno... 60 % storitev svetovnih ekosistemov je okrnjenih ali netrajnostno izkoriščenih...²

Ocena ekosistemov v novem tisočletju, ki so jo leta 2005 izvedli ZN

Ekološki odtis človeštva zdaj presega sposobnost obnavljanja narave za okoli 25 %... v zadnjih 20 letih smo presegli zmožnost Zemlje, da podpira naš življenjski slog in s tem moramo prenehati. Našo porabo moramo uravnotežiti s sposobnostjo narave za obnavljanje in absorbiranje naših odpadkov. Če tega ne bomo storili, nam grozi nepopravljiva škoda³

Poročilo Svetovnega sklada za naravo (WWF) Living Planet Report iz leta 2006

1. EKOLOŠKA INOVATIVNOST ZA RAST, DELOVNA MESTA IN OKOLJE

Okoljske grožnje postajajo vse hujše

Hitreje kot prvotno pričakovano postajajo okoljske grožnje vse hujše. Če ukrepamo zdaj, lahko te grožnje še vedno premagamo. Potrebni so sistematični in usklajeni ukrepi na evropski in globalni ravni. Vprašanje je: „Kako lahko najučinkoviteje in pravočasno ukrepamo?“ Ukrepamo *lahko* na način, ki ohranja gospodarsko rast. Z uporabo pravih orodij za spodbujanje *inovacij* se lahko spopademo z izzivi, s katerimi se srečujemo. Evropa je v položaju, ki ji omogoča, da vodi ta spopad.

¹ Sternovo poročilo: Ekonomika podnebnih sprememb.

² Ocena ekosistemov v novem tisočletju.

³ Poročilo Living Planet Report iz leta 2006.

Ekološke inovacije ponujajo rešitve in priložnosti

Da bi bili pri tem uspešni, moramo spremeniti naše industrijske postopke, proizvode in poslovne običaje. Ekološke inovacije in okoljske tehnologije⁴ potrebujemo zato, da bomo hitreje napredovali. Tehnologija lahko sedaj prispeva k rešitvam. Naš končni cilj je: da bi ekološka inovativnost postala prodorna v vseh gospodarskih panogah. Na ta način se lahko spopademo z mnogimi od okoljskih izzivov, s katerimi se srečujemo danes. Z ustreznimi ukrepi, kot na primer s finančno podporo ali predpisi, lahko podpremo ekološko inovativnost in tržne sile usmerimo proti vodilnemu gospodarstvu na svetu, ki je hkrati konkurenčno in okolju prijazno.

Ekološka inovativnost je zdaj temelj strategije EU

Prenovljena lizbonska strategija navaja, da imajo okoljske tehnologije „velik gospodarski, okoljski in zaposlitveni potencial“⁵. Na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta leta 2006 so potrdili „močno spodbujanje in širjenje ekoloških inovacij in okoljskih tehnologij“⁶. Prenovljena strategija trajnostnega razvoja Evropske unije opredeljuje akcijski načrt za okoljske tehnologije (ETAP) kot potreben za obravnavo podnebnih sprememb, čiste energije, trajnostne porabe in proizvodnje⁷. Pričakuje se, da bo predviden Evropski tehnološki inštitut dajal veliko prednost okoljskim izzivom⁸.

Predsedstva poudarjajo potrebo po ekološki inovativnosti

Ekološko inovativnost so priznala tudi predsedstva Sveta. Predsedstvo Združenega kraljestva in avstrijsko predsedstvo sta ugotovila, da so ekološka inovativnost in okoljske tehnologije ključnega pomena za rast in delovna mesta. Finsko predsedstvo je spodbujalo „novo generacijo okoljske politike“, ki temelji na ekološki učinkovitosti in ekološki inovativnosti⁹. Trenutno nemško predsedstvo poziva k „novemu dogovoru“ o okolju, gospodarstvu in zaposlovanju¹⁰.

Poročanje o napredku in prednostne naloge za prihodnost

ETAP je akcijski načrt Evropske unije za okoljske tehnologije¹¹ **za spodbujanje ekoloških inovacij in uveljavitev okoljskih tehnologij na širšem področju**. Načrt se je začel izvajati leta 2004 in predvideva ukrepe držav članic in zainteresiranih strani na evropski ravni. Prvo poročilo je bilo objavljeno leta 2005¹². To poročilo:

- prikazuje trende in razvoj
- opisuje napredek pri izvajanju načrta

⁴ Ekološke inovacije pomeni vse inovacije, ki koristijo okolju – vključujejo tehnološke inovacije, inovacije v postopkih in inovacije v poslovanju.

⁵ COM (2005)330 konč.

⁶ Svet 7775/06.

⁷ Svet 10117/06.

⁸ ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html.

⁹ Sklepi predsedstva, julij 2006, Turku, Finska.

¹⁰ Politika ekološke industrije, Memorandum za „nov dogovor“, nemško ministrstvo za okolje (2006).

¹¹ COM(2004) 38 konč.

¹² COM(2005) 16 konč.

- priporoča prednostna področja za nadaljnjo ukrepanje

2. TRENDI IN RAZVOJ

Ekološka inovativnost in ekološki predpisi

Potencial evropskih podjetij za ekološko inovativnost je podcenjen. Dokazi kažejo, da dobro zasnovana zakonodaja spodbuja inovativnost in okoljske tehnologije, ki lahko tako pomagajo družbam znatno znižati svoje stroške¹³. Popolno izvajanje zakonodaje EU, kot je Eco-design, IPPC, WEEE in RoHS, bo v prihodnosti nadalje okrepilo ekološko inovativnost.

Ekološka industrija prispeva h gospodarstvu EU in številu delovnih mest

Evropske ekološke industrije predstavljajo znaten in hitro rastoč delež gospodarstva EU, ki predstavlja 2,1 % BDP EU¹⁴. Ekološke industrije vključujejo na primer: nadzor onesnaževanja zraka, ravnanje z odpadno vodo, ravnanje s trdnimi odpadki, sanacijo onesnaženih tal, obnovljive vire energije in recikliranje. Ekološke industrije in službe ohranjajo 3,5 milijona zaposlitev za polni delovni čas. Okoli 75 % teh zaposlitev je v delovno intenzivnih dejavnostih, kot je ravnanje z odpadno vodo in trdnimi odpadki.

Hitra rast

Za številne sektorje po Evropi in v svetu je značilna hitra rast. V zadnjih petih letih je število naprav za izkoriščanje energije vetra naraslo za 20–25 %¹⁵. V prihodnje naj bi se svetovni trg fotonapetostnih sistemov povečal za 25–35 %¹⁶, gospodarjenje z vodami pa naj bi se v naslednjih desetih letih vsako leto povečalo za 6 %¹⁷. Sektor recikliranja trdnih odpadkov se je med leti 2000–2004 vsako leto povečal za 4,5 %¹⁸.

Močan svetovni položaj

Evropska podjetja v sektorju ekoloških industrij imajo močan položaj v svetu. Ocenjuje se, da ima EU 1/3 svetovnega tržnega deleža v ekoloških industrijah¹⁹. Indeks trajnosti Dow Jones (Dow Jones Sustainability index) kaže, da so evropske družbe pri 13 od 18 glavnih gospodarskih sektorjev najbolj trajnostne²⁰.

Finančna vlaganja se povečujejo

Med leti 2003–2006 sta bili v čiste tehnologije s tveganimi naložbami vloženi skoraj 2 milijardi EUR, kar ustreza 10 % tveganega kapitala v Evropi²¹. Vse več naložb je opravljenih s strani priznanih družb²². V bančnem sektorju so se trajnostne in družbeno odgovorne

¹³ Dinamika inovacij, spodbujena z okoljsko politiko (2006) in Naknadne ocene stroškov podjetij zaradi okoljske zakonodaje EU (2006).

¹⁴ Eco-industry, its size, employment perspectives and barriers to growth in an enlarged EU (2006).

¹⁵ *Wind Force 10* GWEC (2005).

¹⁶ *Solar Generation* EPIA (2006).

¹⁷ Okolje, inovacije, zaposlovanje. Nemško ministrstvo za okolje, 2006.

¹⁸ European Business Facts and Figures 2005.

¹⁹ Analysis of the EU Eco-industries, their employment and export potential. ECOTEC (2002).

²⁰ Letni pregled Dow Jones Sustainability Indexes Annual Review (2006).

²¹ Poročilo European Cleantech Investment Report (2006).

²² Cleantech goes global, Environmental Finance (junij 2006).

naložbe v zadnjih letih znatno povečale²³. Na ravni EU je Evropska investicijska banka (EIB) ustanovila sklad za financiranje ukrepov v zvezi s podnebnimi spremembami (Climate Change Financing Facility, CCFF), vreden 1 milijardo EUR.

Vendar moramo storiti veliko več, da bi dosegli okoljska izboljšanja v potrebnem obsegu

Vsi ti pozitivni podatki so v močnem nasprotju s podatki o stanju okolja. Ti povzročajo resno zaskrbljenost in vključujejo:

- Grožnje podnebnih sprememb in ravni emisij toplogrednih plinov ter težave pri doseganju Kjotskih ciljev v EU²⁴
- Kljub stalnemu izboljševanju kakovosti zraka v Evropi²⁵, onesnaženost zraka vsako leto prispeva k izgubi 750 000 let življenja v Evropi²⁶.
- Zaradi prekomerne porabe naravnih virov ekosistemi izginjajo na netrajnosten način²⁷.

Obstaja pereča potreba po takojšnjem in sistematičnem široko zasnovanem ukrepanju

Za pomembne dosežke pri varstvu okolja – v razmeroma kratkem času – ***sta na ravni EU in svetovni ravni potrebna veliko večji razvoj in uporaba okoljskih tehnologij***. Ekološka inovativnost mora biti glavna veja inovativnosti v Evropi in zahtevana norma v vsem gospodarstvu. ***Ni časa za samozadovoljstvo***.

3. NAPREDEK PRI IZVAJANJU NAČRTA

Napredek je opisan na podlagi glavnih elementov načrta.

3.1. OD RAZISKAV DO TRGOV

Povečanje in osredotočenost raziskav ter predstavitev

Od začetka izvajanja ETAP-a je bilo v okviru Šestega okvirnega programa okoli 1,4 milijarde EUR dodeljenih projektom okoljske tehnologije. V okviru Sedmega okvirnega programa se ocenjuje, da bo do 30 % proračuna, ki znaša 32 milijard EUR, namenjenih okoljskim tehnologijam. Te vključujejo: vodikove in gorivne celice, postopke čiste proizvodnje, alternativne vire energije, sekvestracijo ogljikovega dioksida, biogorivo in biorafinerije, energetska učinkovitost, informacijske tehnologije za trajnostno rast, čist in učinkovit prevoz, vodne tehnologije, ravnanje s tlemi in odpadki ter okolju prijazne materiale.

Vzpostavitev tehnoloških platform

Vzpostavljenih je bilo več kot 30 tehnoloških platform; to število vključuje okoljske tehnologije kot del njihovega programa²⁸. Nekatere platforme bodo del svojih prizadevanj

²³ European SRI Study – 2006. Evropski forum za socialne naložbe.

²⁴ Greenhouse gas emissions trends and projections in Europe 2006. EEA (2006).

²⁵ LRTAP Convention Emission Inventory 1990-2004. EEA(2006).

²⁶ Health Aspects of Air Pollution SZO (2004).

²⁷ COM(2006) 216 konč.

²⁸ cordis.europa.eu/technology-platforms

izvrševale preko skupnih tehnoloških pobud (JTI), namreč z vzpostavitvijo javno zasebnih partnerstev.

Preverjanje tehnologije

Delo na *sistemu za preverjanje okoljskih tehnologij* napreduje. Obstajajo dokazi, da pomanjkanje preverjanj nadalje ovira dostop do novih okoljskih tehnologij²⁹. Številni raziskovalni projekti³⁰ trenutno določajo osnovo sistema za preverjanje na področju ravnanja z vodami, sanacije onesnaženih tal in onesnaževanja zraka. Med drugim so načrtovani tudi protokoli za testiranje teh tehnologij. Izvaja se tržna raziskava za opredelitev ustreznih področij uporabe³¹. Pilotski projekt programa LIFE bo preizkusil sistem preverjanja, ki temelji na 10–15 tehnologijah.

Evropskemu strateškemu načrtu za energetske tehnologije naproti

Namen nedavno sprejetega strateškega načrta za energetske tehnologije³² je znižati stroške čiste energije in postaviti industrijo EU v ospredje hitro rastočega sektorja tehnologij z nizko vsebnostjo ogljika. Načrt opredeljuje tehnologije, za katere mora EU zbrati finančna sredstva ter pospešiti njihov razvoj in uporabo.

3.2. IZBOLJŠEVANJE TRŽNIH POGOJEV

Ciljne zmogljivosti

Izvedene so bile študije za oblikovanje programa ciljne zmogljivosti v EU. To vključuje analizo japonskega programa Top-Runner³³, ciljne zmogljivosti za postopke³⁴ in pilotni projekt za naslednje skupine proizvodov: cement, okna, pnevmatike, obdelavo z gnojem in tekstil. Na podlagi tega dela bo z javnim posvetovanjem določen najboljši operativni okvir za program, vključno z vlogo okoljskega označevanja, energijskega označevanja³⁵ in primerjave proizvodov.

Zbiranje finančnih instrumentov

Pomembni viri financiranja zdaj vključujejo:

- Program za konkurenčnost in inovativnost (PKI)

Za spodbujanje ekološke inovativnosti je bilo v okviru programa za podjetništvo in inovativnost dodeljenih 433 milijonov EUR.

²⁹ *Environmental Innovation - bridging the gap between environmental necessity and economic opportunity* (DTI 2006).

³⁰ www.promote-etv.org; www.est-testnet.net; www.eurodemo.info

³¹ Tržna raziskava „A market survey of companies on the potential of an EU wide verification system“, IPTS (bo kmalu zaključena).

³² COM (2006)847. COM (2007)1 konč.

³³ Program Top Runner Programme na Japonskem – njegova učinkovitost in posledice za EU, švedska Agencija za varstvo okolja (november 2005).

³⁴ Ciljne zmogljivosti v proizvodnih procesih, IPTS (še ni objavljeno).

³⁵ Direktivi 92/75/ES in 2005/32/ES.

Približno 228 milijonov EUR bo dodeljenih finančnim instrumentom, zlasti **pomoči za rast in inovativnost**, ki jo vodi Evropski investicijski sklad (EIS), ki bo sovlagal v sklade tveganega kapitala za ekološko inovativnost, od tega bo 205 milijonov EUR namenjenih projektom in omrežjem za replikacijo trga. 728 milijonov EUR bo namenjenih energetske učinkovitosti in obnovljivim virom energije.

- Evropska investicijska banka (EIB)

EIB in Komisija razvijata skupen **Sklad za financiranje na osnovi delitve tveganja** (RSFF). Cilj tega sklada je izboljšanje dostopa do posojil za raziskave zasebnega in javnega sektorja z višjim profilom tveganja. Za projekte, ki spadajo v okvir tem Sedmega okvirnega programa, bosta na voljo 2 milijardi EUR, ta mehanizem pa bo Evropski investicijski banki omogočil odobritev posojil do 10 milijard EUR.

- Vpliv kohezijske politike

Okoli 21 % strukturnih skladov je bilo dodeljenih inovativnosti, Komisija pa je države članice pozvala, naj v naslednjem programskem obdobju ta delež še povečajo. Ekološka inovativnost, obnovljivi viri energije, energetska učinkovitost in čist mestni prevoz so prednostne naloge kohezijske politike (2007–2013). Strateške smernice Skupnosti o koheziji poudarjajo, naj podjetja vlagajo v ekološke inovacije, da bi v prihodnje zasedala močan položaju na trgu³⁶.

- LIFE

Program za okolje LIFE je od leta 1992 sofinanciral okoli 2750 inovativnih pilotnih predstavitvenih projektov, pri čemer je skupna naložba presegla 2,6 milijarde EUR. Okoli dve tretjini naložbe sta bili namenjeni podpori projektov, ki spodbujajo okoljske tehnologije³⁷.

Tržno zasnovani instrumenti

Komisija je nedavno sprejela Zeleno knjigo o tržno zasnovanih instrumentih³⁸. Ta proučuje stroškovno učinkovite instrumente (kot so energetske obdavčenje, obdavčenje prevoza in drugih virov onesnaženja ter širša uporaba programov trgovanja z emisijami), ki bi jih lahko uporabili poleg predpisov in finančnih spodbud. Namen Zelene knjige je spodbuditi razpravo o uporabi teh instrumentov na ravni Skupnosti in nacionalnih ravneh.

Pregled državne pomoči

Sprejet je bil okvir Skupnosti za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije. Okvir določa pogoje, pod katerimi lahko države članice podelijo državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije. Okvir vključuje posebno omembo ekoloških inovacij³⁹. Sprejete so bile tudi smernice o državni pomoči za podporo tveganega kapitala za MSP. Prav tako trenutno poteka pregled smernic o okoljski državni pomoči; ta pregled bo vključeval pogoje za pomoč podjetjem, ki nameravajo vlagati v okoljske tehnologije.

³⁶ Uredba Sveta 1083/2006, Odločba Sveta 2006/702/ES.

³⁷ ec.europa.eu/environment/life.

³⁸ COM (2007)140 konč.

³⁹ ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/rdi_en.pdf

Zelena javna naročila

Številne države članice so začele izvajati akcijske načrte o zelenih javnih naročilih – pri ostalih državah članicah so ti postopki še v teku. Priročnik Komisije o zelenih javnih naročilih je bil objavljen v vseh jezikih EU in je dosegel veliko število zainteresiranih strani. Na novi spletni strani so dostopne informacije o dobri praksi in nacionalnih zelenih nakupnih strategijah. V pripravi je internetni sistem za vključitev pravnih in finančnih smernic za nabavnike⁴⁰.

Ozaveščanje

Na novi spletni strani in v glasilu ETAP-a je moč najti novice, podatke o razvoju politike, obetavni praksi v državah članicah ter tudi različne primere ekološke inovativnosti⁴¹.

3.3. UKREPANJE NA SVETOVNI RAVNI

Globalne možnosti financiranja

Tematski program EU o okolju in trajnostnem upravljanju naravnih virov (ENRTP)⁴² zajema upoštevanje okoljskih standardov, trajnostno porabo in proizvodnjo ter lahko spodbuja okoljske tehnologije. Svetovni sklad za energetske učinkovitost in obnovljive vire energije (GEEREF)⁴³ bo zagotovil semenski kapital za projekte obnovljivih virov energije v različnih regijah. EIB in Komisija trenutno preučujeta način sodelovanja v programu. Sklad EIB za financiranje ukrepov v zvezi s podnebnimi spremembami (CCFF) bo prav tako omogočil globalno financiranje projektov.

Odgovorne naložbe in trgovanje

V okviru pogajanj STO o večstranski liberalizaciji trgovine (krog pogajanj o razvoju iz Dohe) je bila Komisija v ospredju med tistimi, ki so se zavzemali za zmanjšanje ali odpravo tarif ter odpravo netarifnih ovir za trgovino z okoljskim blagom, tehnologijami in storitvami. Komisija prav tako preučuje možnosti za hitro obravnavo teh vprašanj v regionalnih sporazumih o prosti trgovini, o katerih se bo v naslednjih nekaj letih pogajala z nekaterimi od svojih ključnih trgovinskih partnerjev, zlasti v Aziji.

3.4. USKLAJEVANJE

Izmenjava obetavne prakse: nacionalni načrti ETAP-a

Enaindvajset držav članic in Norveška so izpolnile načrte za izvajanje ETAP-a. Ti načrti so javno dostopni in predstavljajo pomembno zbirko znanja o programih, shemah in primerih obetavne prakse v državah članicah⁴⁴. Analiza načrtov kaže, da države članice že izvajajo številne obetavne programe, zato obstaja možnost, da na njih gradimo in se iz njih kaj naučimo po vsej EU (glej Prilogo). Primeri vključujejo:

⁴⁰ Glej <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

⁴¹ ec.europa.eu/environment/etap

⁴² ec.europa.eu/development/body/theme/environment/ENRTP.htm

⁴³ COM(2006)583.

⁴⁴ ec.europa.eu/environment/etap/roadmaps_en.htm

- Nemški tarifni sistem zagotovljenih odkupnih cen je igral ključno vlogo pri spodbujanju uporabe obnovljivih virov energije – številne države članice so sprejele podobne sisteme.
- Italijanska nacionalna odredba zahteva, da je vsaj 30 % blaga, ki so ga kupili javni organi, recikliranega.
- Španske nacionalne in regionalne politike so s številnimi usklajenimi ukrepi spodbudile uporabo sončne energije.
- Cilj nacionalnega programa industrijske simbioze Združenega kraljestva je s pomočjo programa posredništva za družbe letno prihraniti milijon ton odpadkov v vsaki regiji.
- Vrsto finančnih programov za spodbujanje ekoloških inovacij, na primer programov, vzpostavljenih na Nizozemskem, Danskem, Finskem in Švedskem.

Udeležba zainteresiranih strani: forum o ekološki inovativnosti

Forum o ekološki inovativnosti zagotavlja izhodišče, kjer se lahko zainteresirane strani združujejo, povezujejo in predlagajo nadaljnje ukrepe. Prvo srečanje foruma je potekalo v Poznanu na Poljskem. Tema prvega foruma je bila „Financiranje ekoloških inovacij“. Forum se bo sestel dvakrat letno in obravnaval pomembne teme⁴⁵.

4. VPRAŠANJA IN PREDNOSTNE NALOGE ZA PRIHODNOST

Povečanje uporabe – povečanje povpraševanja

Za pomembne dosežke v dovolj velikem obsegu mora ekološka inovativnost postati prodorna v vseh dejavnostih in gospodarskih panogah. Da bi ustvarili bistvene koristi, se mora hitrost razvoja okoljskih tehnologij in njihova uporaba znatno povečati. Z uporabo okoljskih tehnologij, ki so že prisotne na trgu, lahko dosežemo velika okoljska izboljšanja, vendar žal mnoge od takšnih tehnologij ostajajo tržne niše. Primer tega je energetska učinkovita žarnica, ki še vedno predstavlja zgolj 3 % evropski tržni delež žarnic⁴⁶. ***Vzpostavljene morajo biti nove gonilne sile za spodbujanje širjenja in uporabe ekoloških inovacij v širšem obsegu.***

Poročilo Aho o oblikovanju inovativne Evrope⁴⁷, nedavno sporočilo o inovativnosti⁴⁸ in drugi dokumenti⁴⁹, pozivajo k uporabi „*povečevanja povpraševanja*“ za spodbujanje inovativnosti. „Vodilni trgi“ lahko prav tako spodbujajo povpraševanje^{50 51}. Analiza ETAP-ovih nacionalnih načrtov (glej Prilogo) kaže, da se skoraj v vseh državah članicah dejavnosti R&R na področju okoljskih tehnologij izvajajo sistematično – vendar se politike za povečanje povpraševanja še vedno izvajajo veliko manj sistematično.

⁴⁵ ec.europa.eu/environment/etap/forum_en.htm

⁴⁶ *Residential Lighting Consumption and Saving Potential in the Enlarged EU*, JRC (2006).

⁴⁷ *Creating an Innovative Europe*. Evropska komisija, EUR22005 (2006).

⁴⁸ COM(2006) 502 konč.

⁴⁹ *A Will to Compete: a competitive, clean and clever Europe* (2006).

⁵⁰ Poročilo o evropski konkurenčnosti. SEC(2006) 1467/2.

⁵¹ Svet za konkurenčnost, 15717/06, december 2006.

Potrebna je sistematična in usklajena dejavnost na strani povpraševanja. Zelena javna naročila, tržno zasnovani instrumenti, financiranje podjetij za prestop na zelene tehnologije, ozaveščanje podjetij in potrošnikov, vse to se mora okrepiti. Takšni ukrepi lahko povečajo povpraševanje tako na evropski ravni kot na ravni držav članic ter pripomorejo k postavitvi okoljskih tehnologij in proizvodov v ospredje.

Komisija in države članice si morajo dejavno prizadevati za ohranjanje ukrepov ETAP-a, ki nadalje ustvarjajo povpraševanje na sistematičen in usklajen način, in morajo te ukrepe okrepiti⁵²:

4.1. Spodbujanje zelenih javnih naročil

Javna naročila v javnem in javna naročila v zasebnem sektorju se po naravi precej razlikujejo – vendar lahko javna naročila v obeh sektorjih usmerjajo nakupno vedenje in vplivajo na sprejetje.

- Javna naročila v javnem sektorju ustrezajo okoli 16 % BDP EU. Opravljenega je bilo veliko dela, zdaj pa je potrebno začeti praktično izvajanje po vsej Evropi.
- Javna naročila v zasebnem sektorju so prav tako pomembna, četudi jih ne ureja skupek usklajenih predpisov. Velike družbe vplivajo na verige svojih dobaviteljev in jim postavljajo zahteve.
- **Ukrep:** Nadgraditev že opravljenega dela in pospeševanje zelenih javnih naročil. Širjenje vzorčnih razpisnih pogojev. Priprava sporočila o javnih naročilih v letu 2007, določitev (prostovoljnih) *ciljev* in oblikovanje smernic glede kazalnikov in primerjalne analize.
- **Ukrep:** ES, države članice in ustrezne zainteresirane strani razvijejo strategije za javna naročila v zasebnem sektorju.

4.2. Zagotavljanje večjih finančnih naložb

Finančni sektor (banke, zavarovalnice, pokojninski skladi, investitorji) lahko igra večjo vlogo pri spodbudi podjetij in gospodarskih panog, da sprejmejo okoljske tehnologije. Osredotočenost ekološke inovativnosti na kohezijsko politiko, pobude EIB in EIS ter vzpostavitev PKI so vsi koraki v to smer. Ukrepe, katerih cilj je izmenjava najboljših praks ter udeležba glavnih finančnih institucij v Evropi in po svetu, bi lahko še okrepili.

- **Ukrep:** Izvajanje finančnih instrumentov EU. Uporaba finančnih sredstev Skupnosti za pridobitev nadaljnjih sredstev. Povezava glavnih finančnih institucij. Spodbujanje smernic in ciljev za finančne naložbe v ekološko inovativnost.

4.3. Vzpostavitev sistemov za preverjanje tehnologije in ciljne zmogljivosti

Standardi lahko določijo ravni zmogljivosti in na trgu ustvarijo zagotovila. Sistemi preverjanja trg oskrbijo z zanesljivimi merili okoljevarstvene učinkovitosti. Določanje ciljnih zmogljivosti za skupine proizvodov lahko izboljša okoljevarstveno učinkovitost. Dosežena je lahko ekonomija obsega, če sistemi ciljnih zmogljivosti spodbujajo proizvode v celotnem

⁵² Na podlagi izidov Zelene knjige o tržno zasnovanih instrumentih je možno nadaljnje ukrepanje.

sektorju. Trenutno se proučujejo povezave med programom ciljne zmogljivosti in okoljskim označevanjem. Obstaja možnost posodobitve veljavnih meril označevanja proizvodov in storitev, kot so programi Eco-label, Energy label in Energy Star in dohajanja mednarodnega razvoja podobnih programov.

- **Ukrep:** Dokončanje študij za določitev tako preverjanja tehnologije kot ciljne zmogljivosti. Izvedba in dokončanje pilotnih projektov. Proučitev povezav s programom okoljskega označevanja. Priprava zakonodajnih predlogov za preverjanje okoljske tehnologije (2008) in sporočila o programih ciljne zmogljivosti (2008). Pregled in posodobitev veljavnih programov označevanja. Dohajanje mednarodnih programov.

4.4. Gradnja na obetavnih praksah držav članic

Iz ETAP-ovih nacionalnih načrtov je razvidno, da se uvajajo številne obetavne politike za spodbujanje ekološke inovativnosti. Imamo veliko priložnost, da se iz teh programov učimo in na njih gradimo, zlasti tistih, ki povečujejo povpraševanje. *Politike ekološke inovativnosti* bi lahko spodbujali s primerjavo in razširjanjem najučinkovitejših nacionalnih programov. Na ta način bi se lahko države članice iz podobnih politik učile, jih prilagodile in uporabile, da bi s tem ustvarile multiplikacijski učinek po Evropi.

- **Ukrep:** V letu 2007 uvedba začetne faze, v kateri države članice predlagajo nekatere programe najboljše prakse in si izmenjajo izkušnje. Oblikovanje predpisov za izvajanje celotnega programa v letu 2008.

4.5. Osredotočenost na sektorje z velikimi pridobitvami

Kratkoročno lahko veliko pridobimo z osredotočenostjo na *sektorje*, v katerih je mogoče hitro doseči velike okoljske koristi (strategija „nizko visečega sadja“ oz. „low hanging fruit“ strategy). To vključuje osredotočenost na sektorje, v katerih lahko ekološke inovacije, okoljske tehnologije, izboljšani proizvodi, postopki in storitve dosežejo visoke okoljske koristi. Sektorji vključujejo:

- Zgradbe
- Hrano in pijačo
- Prevoz z zasebnimi avtomobili
- Industriji recikliranja in obdelave odpadnih voda

Študije kažejo, da so vplivi proizvodov na okolje najvišji v prvih treh navedenih sektorjih⁵³. Druge študije kažejo, da ti sektorji nudijo tudi potencial za trajnostno rast⁵⁴. Na primer, trajnostna gradnja je zdaj v središču skupne pobude držav članic⁵⁵.

⁵³ Okoljski vpliv proizvodov (EIPRO) in okoljsko izboljšanje proizvodov (IMPRO) proučujeta načine zmanjševanja teh učinkov. Študije temeljijo na analizah življenjskega cikla, tako na primer „Zgradbe“ vključujejo novo gradnjo, vzdrževanje, popravilo in rušenje. Zato je tu uporabljen izraz „Zgradbe“ namesto izraza „Bivališča“. Ta vključuje pohištvo, gospodinjske naprave in energijo za, na primer, ogrevanje prostorov in vode.

⁵⁴ www.popa-ctda.net; www.ectp.org.

⁵⁵ www.ukswedensustainability.org.

Za spodbujanje ekološke inovativnosti v teh sektorjih bi lahko uporabili instrumente financiranja raziskav, zelena javna naročila, standarde zmogljivosti, financiranje, obetavne nacionalne prakse in optimizacijo regulativnih pogojev. Obstaja tudi možnost, da ti pristopi oblikujejo **vodilne trge**, na katerih lahko igra vlogo tudi ekološka inovativnost, kot je predvideno v sporočilu Komisije o inovativnosti.

- **Ukrep:** Začeni z letom 2007 opredeliti ključne sektorje, v katerih bi tehnologija in proizvodi EU lahko bili vodilni na svetovni ravni ter bi dosegli velike okoljske in gospodarske koristi.

Razvoj podpornih ukrepov

Poleg petih ukrepov za povečanje povpraševanja je potrebno tudi podporno delo bolj splošne narave.

4.6. Zagotavljanje vira strateškega znanja o ekološki inovativnosti

Obstaja velika potreba po zanesljivi analizi trendov na področju ekoloških inovacij. Z združevanjem pravočasnega in **strateškega znanja** za javne evropske organizacije lahko ustrezna podjetja in financerji omogočijo nadaljnjo rast in naložbe⁵⁶. Službe Komisije proučujejo, kako bi učinkovito zbirali, strnili in širili znanje, zlasti možnost oblikovanja „mrežnega observatorija“ ekološke inovativnosti, ki bi temeljil na vrsti obstoječih projektov in omrežij ter bi vključeval nekatere ključne inštitute za opazovanje v Evropi.

- **Ukrep:** Zagotoviti učinkovit vir strateškega znanja o ekološki inovativnosti, ki bi zagotavljal ustrezne statistične podatke, ter opredeliti nastajajoče trende in globalne poslovne priložnosti.

4.7. Spodbujanje ozaveščenosti in aktivna udeležba

Pomemben vidik ozaveščanja je spodbujanje aktivne udeležbe potrošnikov in podjetij. Vzpostavitev evropskega Forumu o ekološki inovativnosti je zgolj majhen korak v to smer. Podobne dejavnosti se lahko izvajajo na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

- **Ukrep:** Oblikovanje ukrepov z državami članicami v okviru programa LIFE+. Razširitev ravni komunikacije ES. Nadaljnje delovanje evropskega foruma in povečanje udeležbe na forumu. Mednarodno spodbujanje ekološke inovativnosti.

4.8. Uporaba raziskav

Izide lahko optimiziramo z nadaljnjim usmerjanjem in uporabo raziskav v okviru Sedmega okvirnega programa, tako da med raziskovalnimi temami, tehnološkimi platformami, nastajajočimi vodilnimi trgi in predpisi dosežemo sinergije. Raziskave o metodologiji ocene tehnologije lahko prav tako prispevajo k izboljšanju prihodnjih preverjanj in sistemov standardizacije. Obstaja možnost pospeševanja raziskav o okoljskih tehnologijah na mednarodni ravni.

⁵⁶ Observatorij IKT zagotavlja podobne storitve: www.eito.com.

- **Ukrep:** Usmerjanje prihodnjih raziskovalnih tem (2007–2013) na podlagi prednostnih nalog ETAP-a in prihodnjih vodilnih trgov, na katerih igra vlogo ekološka inovativnost.

5. POVZETEK IN PREDNOSTNO UKREPANJE ZA PRIHODNOST

Dosežen je bil velik napredek – vendar moramo narediti še več. Da bi se odzvali na naše globalne okoljske izzive, da bi ekološka inovativnost prinesla velike okoljske in gospodarske koristi, da bi Evropa lahko izkoristila svoje priložnosti – *za vse to je treba vse dejavnosti pospešiti in izvrševati v novem obsegu, z veliko večjim poudarkom na povpraševanju*. Skratka, pozornost je usmerjena na 5 ukrepov, ki povečujejo povpraševanje in 3 podporne ukrepe:

POVEČEVANJE POVPRASEVANJA:

- Spodbujanje zelenih javnih naročil
- Zagotavljanje večjih finančnih naložb
- Vzpostavitev sistemov za preverjanje tehnologije in ciljne zmogljivosti
- Gradnja na obetavnih praksah držav članic
- Osredotočenost na sektorje z velikimi pridobitvami

PODPORNI UKREPI:

- Zagotavljanje vira strateškega znanja o ekološki inovativnosti
- Spodbujanje ozaveščenosti in aktivna udeležba
- Uporaba raziskav